

Standpunt Digitaal Nalatenschap
Rondetafelgesprek 20 november 2019

In Nederland is relatief goed geregeld wat er met fysieke bezittingen gebeurt na het overlijden van een persoon. Maar voor data ligt het anders. Waar tijdens het leven de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) een rol speelt, is dat na de dood anders. Persoonsgegevens bestaan alleen voor natuurlijke personen en het sterven is daar geen sprake meer van. Opeens is er juridisch niets meer geregeld.

Bijkomend probleem is dat de AVG een betrokkene weliswaar enige regie over gegevens geeft, maar geen eigendom toewijst. Daardoor is na het overlijden er onduidelijkheid. De eigenaar van een onlinedienst kan de data zich toe-eigenen. Bij kwade wil, hebben nabestaanden het nakijken. Rechten op inzage, verwijdering of aanpassing bestaan niet of nauwelijks.

Geen register

Enkele bedrijven hebben wel voorzieningen getroffen, waardoor een account kan overgaan op nabestaande. Dat gebeurt bijvoorbeeld als iemand gedurende een langere tijd niet heeft ingelogd of andere activiteit heeft vertoond. Vaak zijn dat periodes van 60 of 90 dagen. Dat is een laagdrempelige oplossing. Het gaat ervan uit dat iemand zelf aangeeft naar wie data moet overgaan. Slechts enkele dienstverleners bieden die mogelijkheid.

Maar zelfs al zouden alle diensten een dergelijke toegang bieden dan is het aanpassen van de informatie veel gedoe na bijvoorbeeld een relatie breuk. Een testament veranderen is eenmalig, maar online kan het een doolhof aan diensten zijn. Ook roept het vragen op wat er gebeurt als twee bedrijven fuseren en de informatie rond nabestaandetoegang is conflicterend. Dat er niets centraals beschikbaar is, is jammer. Juist de digitale technologie biedt goede mogelijkheden om snel inzicht te geven waar er allemaal accounts van een nabestaande zijn.

Ongewenste neveneffecten

Een automatisch vrijgeven van een dossier kan ook ongewenste bijwerkingen hebben. Doorgaans krijgen nabestaande na 60 of 90 dagen inactiviteit toegang tot het account van de overledene. Zo'n wachttijd is logisch, maar voor nabestaanden erg onhandig. Hoe weet je of er geen aanvullende wensen voor de begrafenis zijn en in de afronding willen mensen graag het beeld rond hun geliefde compleet hebben. Lang wachten geeft onzekerheid.

Er zijn diverse situaties denkbaar dat iemand tijdelijk het account niet benadert zonder te zijn overleden. Denk bijvoorbeeld aan een sabbatical, verblijf in detentie, ernstige ziekte of opname in een psychiatrische inrichting. De neveneffecten van het vrijgeven van een account kunnen onwenselijk zijn.

Brenno de Winter
Maluslaan 16
1185 LA Amstelveen

brenno@dewinter.com
06-53536508

Standpunt Digitaal Nalatenschap
Rondetafelgesprek 20 november 2019

Nabestaandenaccount

Bedrijven leveren dienstverlening aan nabestaanden veelal onverplicht en kosteloos. Een juiste procedure met het controleren van een identiteit en een verklaring van executele is voor onlinedienstverlening kostbaar. Zonder een verplichting of breed gedragen afspraken kader zal dit niet gaan veranderen. Een oplossing kan een digitale voorziening zijn, waarbij een notaris een account aan een nabestaande kan vrijgeven. Zo kan een persoon via zijn of haar testament zelf bepalen wat er met zijn of haar data gebeurt. De notaris borgt dan de correctheid van de procedure.

Met zo'n nabestaandenaccount is vervolgens bij online dienstverleners de data van de overledene op te vragen. Hiervoor zou wel een voorziening moeten worden opgetuigd. Het voordeel is echter dat de administratieve rompslomp buiten de online dienstverlener wordt geplaatst. De kosten als belemmering zouden geen argument kunnen vormen. Bij een dergelijke dienst kan ook worden nagedacht hoe de juiste accounts te identificeren, omdat sommige mensen verschillende e-mailadres en loginnamen gebruiken.

Uiteraard zou de toegang ook via wetgeving te regelen zijn, maar daarmee ontstaat een risico dat Nederland fundamenteel andere eisen neerlegt dan andere EU-landen. Dat is voor de onlinewereld niet handig. Het starten van een Europees traject – wat zeker een mogelijkheid is – duurt lang. In de tussentijd zou juist Nederland de sprong naar voren kunnen maken door relatief goedkoop een oplossing te maken. Er zijn diverse marktpartijen die welwillend zijn en internationaal kunnen laten zien dat een goede oplossing niet ingewikkeld hoeft te zijn.